

VEUROET

Eindverslag informateur collegevorming gemeente Groningen

Gemeenteraadsverkiezingen 21 november 2018

Ineke van Gent

Schiermonnikoog, 10 december 2018

VOORWOORD

Enige weken voor de herindelingsverkiezingen in de gemeente Groningen kreeg ik een telefoontje van de lijstrekker van GroenLinks Glimina Chakor.

Zij vroeg mij of ik informateur wilde worden als GroenLinks de grootste partij zou worden in Groningen. Er volgde een goed gesprek en daarna was het volmondig ja.

Ruim veertig jaar, meer en minder, betrokken bij de Groninger politiek leek mij dit een leuke en uitdagende klus. Op 21 november steeg GroenLinks van 4 naar 11 zetels en werd inderdaad de grootste partij. Mijn werkzaamheden konden beginnen maar niet nadat op 28 november het zogenaamde duidingsdebat in de gemeenteraad had plaatsgevonden.

Ter voorbereiding op de informatie heb ik dat debat uiteraard gevolgd, de verkiezingsprogramma's van de gekozen partijen doorgelezen, de handreiking coalitieonderhandelingen bestudeerd en vastgesteld dat de verkiezingsuitslag aangeeft dat een verschuiving naar groener en socialer beleid voor de hand ligt. De lage opkomst baart zorgen en zal een punt van aandacht moeten zijn bij zowel de informatie als de formatie. Ook de herindeling waar Groningen meer is dan Stad en waar de dorpen en het ommeland een prominente plek verdienen in de nieuwe gemeente Groningen was een zeer belangrijk aandachtspunt.

Ik heb mijn uiterste best gedaan om alle partijen, in totaal 17 gesprekken, goed tot hun recht te laten komen. Ook hier wil ik hun danken voor hun openhartigheid en het delen van hun politieke en maatschappelijke passies.

Grote dank gaat ook uit naar Toon Dashorst, griffier, die mij met raad en daad terzijde heeft gestaan en zorgde voor een korte en krachtige verslaglegging van de gesprekken.

Het was mij een eer en genoegen om informateur te mogen zijn.

WERKWIJZE

Op 30 november en 1 december zijn er gesprekken gevoerd met alle gekozen fracties op 1 na. Met de PVV is uitgebreid telefonisch gesproken op 3 december.

Per partij was maximaal 45 minuten uitgetrokken. Als basis voor het gesprek dienden het besluit voor opdracht informateur raadsperiode 2019-2022 (bijlage 1).

Daarnaast had ik vooraf nog een aantal aanvullende vragen doen toekomen waarop de fracties zich ook konden voorbereiden.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?
- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?
- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?
- Welke mogelijk coalities ziet u ?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?
- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?
- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?
- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Van elk gesprek werd een samenvattend verslag gemaakt, deze werden in concept toegezonden en zijn nu in hun definitieve versie toegevoegd. (bijlage 2)

Op 6 december hebben er vervolggesprekken plaats gevonden met GroenLinks en PvdA (samen) en met D66, SP en Christen Unie (ieder voor zich). Voor deze gesprekken had ik een aantal aanvullende vragen geformuleerd (bijlage 3) die de partijen vooraf hebben gekregen. De antwoorden op deze vragen zijn in de gesprekken aan de orde geweest en worden in de verslagen meegenomen. Voor de verslagen van deze gesprekken verwijs ik u naar de bijlage. (bijlage 4)

De keuze om GroenLinks en PvdA samen uit te nodigen voor een gesprek had te maken met de duidelijke richting die meerdere partijen aangaven voor een nieuw te vormen college. Daarbij kwam sterk naar voren dat deze twee de basis zouden moeten vormen en dat het aannemelijk was om daar nog twee partijen bij aan te laten sluiten. Ik vond het van belang om te onderzoeken hoe zij dat zelf zagen en met wie zij een vruchtbare samenwerking wilden en konden aangaan. Ook is gesproken over het aantal wethouders en de inhoudelijke prioriteiten.

De VVD en Partij voor de Dieren zijn door mij gebeld met de mededeling dat ze in de wachtkamer zaten en voornamelijk geen uitnodiging zouden krijgen voor een vervolggesprek. Afhankelijk van het verloop zouden zij nog weer in beeld kunnen komen. In de eerste ronde gesprekken werd duidelijk dat de VVD, door meerdere partijen, niet als eerste keus werd gezien om deel te nemen aan een nieuwe coalitie, dit had met name te maken met de verwachting dat de uitslag een progressiever en groener beleid zou betekenen met een daarbij behorend college.

De overige partijen die niet in aanmerking kwamen voor een tweede gesprek en de wachtkamer zijn door mij ook telefonisch ingelicht.

Het niet in aanmerking komen of twijfels voor een tweede gesprek of het plaats moeten nemen in de wachtkamer had verschillende oorzaken zoals o.a. de verkiezingsuitslag, twijfels over nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid, te eenzijdige inhoudelijke oriëntatie, te maken omslag “keiharde” oppositie naar coalitie, minder belangstelling voor extra investeringen op groen en sociaal.

Met de SP is wel een tweede gesprek gevoerd op 6 december. De SP gaat voor een fundamenteel ander beleid en is zeer kritisch over het huidige college. Er waren (wederom) grote twijfels of de SP de overstap kon maken van keihard oppositie voeren naar bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen. Met de partijen waar ze stevige kritiek op hebben in het huidige college lijkt de samenwerking heel lastig te worden. Alles afwegende zie ik geen stabiele, collegiale coalitie met de SP ontstaan waar duidelijk wordt gekozen voor vergroening en vernieuwing in het sociaal domein.

Op grond van de uitkomsten van deze gesprekken heb ik GroenLinks, PvdA, D66 en Christen Unie, als beoogde coalitie, uitgenodigd voor een gesprek op 8 december om te bezien of zij een werkbare, voortvarende en collegiale coalitie zouden kunnen vormen.

Tijdens dat gesprek zijn een aantal onderwerpen goed en verdiepend besproken;

- de publieke sector (We gaan er misschien niet over maar we zijn er wel van)
  - minder marktwerking, meer publieke verantwoordelijkheid
- de financiën
  - hoe maken we nieuw beleid mogelijk?
- Stad en dorpen
  - hoe maken we met elkaar de nieuwe gemeente
  - aardbevingsdossier
- De beoogde samenwerking
  - Gunnen de partijen elkaar wat en hebben ze vertrouwen in elkaar?
- Ethische kwesties
- De relatie met oppositie (dualisme) en inwoners van de nieuwe gemeente
  - In hoeverre staan deze partijen open voor andere meningen en waar kunnen anderen beleid beïnvloeden?

Voor het verslag van dit gesprek zie de bijlage. (bijlage 5)

Bij de formatie zullen ook deze onderwerpen nader worden uitgewerkt en in concrete afspraken en (beleids-) voornemens vorm krijgen. Voor nu was voor de informatie van belang of deze vier partijen op een succesvolle manier de formatie kunnen starten en afronden in een wervend groen, sociaal en ondernemend collegeprogramma voor 2019-2022.

CONCLUSIE

GroenLinks, PvdA, D66 en Christen Unie vormen een goede inhoudelijke en persoonlijke basis voor het vormen van een werkbaar en voortvarend college. Een links en groen college die samen aan de slag willen voor een duurzame en sociale gemeente waar het goed toeven is voor dorpingen en stadgers.

Eenzijds vinden de partijen elkaar (bijna) organisch op een groener en socialer programma voor de komende jaren en anderzijds lijkt er een goede basis voor een vruchtbare collegiale samenwerking. De verwachting is dat partijen voortvarend aan de slag gaan met de formatie en collegevorming waarna zij spoedig kunnen starten met hun werk in de nieuwe gemeente. Dat is een wens die sterk leeft omdat de nieuwe collegeperiode korter duurt dan gebruikelijk en er positieve ongeduld is om snel zichtbaar aan het werk te gaan voor de inwoners van stad en dorpen.

Er is veel te doen in de nieuwe, grotere, gemeente dus is uitbreiding van het aantal wethouders een reële optie, te denken valt aan een uitbreiding naar bijv. 7. De beoogde coalitie wil graag door met wijk- en dorpswethouders die dichtbij de mensen staan.

NAWOORD

De eerste stap is gezet, de informatieronde is hiermee afgesloten. Ik wens de partijen een inspirerende formatie met ruimte en begrip voor elkaars positie en mooie plannen en beleid voor de nieuwe gemeente. Ik heb er vertrouwen in, ook in een meer divers samengesteld college!

NB Uiteraard is het formatieteam van harte welkom om te komen onderhandelen op Schiermonnikoog. De meest inspirerende plek voor een goed gesprek!

Bijlage 1 opdracht formateur

Bijlage 2 verslagen 1^e gespreksronde

Bijlage 3 aanvullende vragen 2^e gespreksronde

Bijlage 4 verslag 2^e gespreksronde

Bijlage 5 verslag gesprek beoogde coalitie

Bijlage 1 Opdracht informateur

Betreft: Besluit voor opdracht informateur Periode: raadsperiode 2019-2022

Gehoord hebbende de opvattingen van lijsttrekkers in het overleg van donderdag 22 november en het duidingsdebat op woensdag 28 november, besluit de GroenLinks-fractie vanuit zijn verantwoordelijkheid als grootste partij in de aankomende gemeenteraad van Groningen:

- I. De informateur de opdracht te geven om de mogelijkheden te onderzoeken voor een stabiele coalitie die ondanks moeilijke financiële omstandigheden verder kan werken aan een ontwikkelagenda voor een duurzame en inclusieve toekomst voor de nieuwe gemeente Groningen, waarbij speciale aandacht is voor de relatie tussen bewoners en de gemeente(politiek);
- II. De informateur op te dragen te zoeken naar een coalitie van partijen die niet alleen getalsmatig op een meerderheid in de Raad kan rekenen maar vooral ook een inhoudelijke samenhang en vergaande onderlinge samenwerkingsbereidheid vertoont, waarmee in het korte tijdsbestek van deze raadsperiode resultaten kunnen worden geboekt en een stabiele politieke samenwerking tot in ieder geval 2022 kansrijk wordt;
- III. Dat onder de ontwikkelagenda en gemeentelijke opgaven voor de aankomende raadsperiode in ieder geval de thema's vallen die genoemd zijn in het duidingsdebat, te weten: de verbinding tussen de drie voormalige gemeenten in een nieuw geheel en tussen de gemeentelijke overheid en burgers in alle delen van de nieuwe gemeente Groningen; duurzame en gezonde stads- en dorpsontwikkeling in de breedste zin, waaronder vraagstukken rondom duurzame mobiliteit, groen en natuurontwikkeling; werkgelegenheid, onderwijs, armoedebestrijding en het tegengaan van ongelijkheid; wijkverbetering en de woningbouwopgave; transformatie in het sociaal domein; de veiligheid van de bewoners in het aardbevingsgebied en de versterkingsopgave; en de financiële opgave van noodzakelijke investeringen tegenover tekorten in met name het sociaal domein;
- IV. De informateur op te dragen het conceptadvies te toetsen in een gezamenlijke bijeenkomst met de beoogde coalitiepartijen op draagvlak en onderling vertrouwen alvorens het advies definitief vast te stellen.
- V. De informateur op te dragen om, met inachtneming van de zorgvuldigheid die bij een dergelijk proces past, zo snel als mogelijk te rapporteren aan de nieuw gekozen Raad door middel van een schriftelijk advies en een openbare mondelinge toelichting.

Bijlage 2 Verslagen 1^e gespreksronde

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent met de dames Chakor en Wijnja (GroenLinks), d.d. 30-11-2018 (versie def.). Verslag de heer Dashorst.

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Investeren in de stad hard nodig. Woningbouw, bereikbaarheid, duurzaamheid. Het is geen optie investeringen achterwege te laten in energie transitie, duurzame mobiliteit, natuur ontwikkeling. Niet investeren in GAE. V.w.b. tram: nadenken over hoogwaardig vervoer, tram is een oplossing, andere oplossingen ook mogelijk. Is bespreekpunt.

Aandacht voor relatie met Haren en Ten Boer Werken met wijk / dorpswethouders. Voorzieningen in stand houden (vgl. school Engelbert). Alle thema's genoemd bij III in opdracht informateur zijn belangrijk, wel concreter worden.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Bezuinigen is noodzakelijk, wel afhankelijk van gelden rijk. Bezien of tekort in sociaal domein teruggebracht kan worden (efficiënter werken). Geen plafond instellen, gaat om mensen. Extra inkomsten verwerven ja. Hoe, is nog vraag.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Vergroening, verduurzaming. Tegengaan kans ongelijkheid en armoede. Faciliteren duurzame/gezonde stadsontwikkeling w.o. duurzame mobiliteit, tram, verkeerscirculatieplan. Stop gaswinning en doorgaan met versterkingsopgave. Verbinding tussen de onderscheiden delen van de gemeente, bestuurlijke vernieuwing (o.a. werken met gebiedsteams).

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Bovenstaande vragen worden in 1 blokje beantwoord.

In ieder geval coalitie van 4 partijen. Volgende partijen komen in aanmerking: GroenLinks, PvdA, D66, SP, CU, PvdD, VVD CDA. VVD altijd goed mee samengewerkt, ideologisch wel iets ver van ons af. We koersen op een linkse, groene en progressieve coalitie, kijken we voor het vervolg nog naar GroenLinks, PvdA, D66, SP, CU, PvdD.

GroenLinks en PvdA zijn de basis wat ons betreft.

Aangevuld met D66 en CU. Is meest wenselijke optie. Samenwerking D66 was goed. De partij heeft een duidelijk groen en sociaal profiel. De CU heeft een uitgesproken sociaal groen programma en is veranderingsgezind.

Eventuele samenwerking met SP / PvdD, onder voorwaarden. SP zorg om groen, de progressieve agenda. Voldoende compromisbereidheid?(vgl. de tram). Willen ze moeilijke besluiten nemen en uitleggen aan hun achterban? Sorteren tijdens campagne voor op oppositie.

Bij PvdD, we delen de groene agenda, echter hebben vragen over de compromisbereidheid en het willen uitleggen van moeilijke besluiten aan achterban. Zorg om linkse agenda, weinig bestuurlijke ervaring.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

PVV, fundamenteel verschil over inclusieve samenleving en duurzame samenleving.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Bezuinigingsopgave vs. investeringen (moet pijnlijke keuzes durven te maken). Moeten snel aan de slag kunnen, elkaar wat gunnen, anders stilstand.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en mevrouw Bloemhoff (PvdA) en de heer Van der Schaaf), d.d. 30-11-2018 .Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

In duidingsdebat aantal thema's genoemd: verduurzaming (energie neutraal); sociale energietransitie (iedereen meedoen); de tweedeling (bruisende stad vs. armoede, steviger dan nu de 2 gezichten verbinden (o.a. arbeidsmarktparticipatie; wijkvernieuwing, met volle kracht doorgaan, ook combineren met de vorige punten; woningbouwopgave (betaalbaar wonen, binnen de bestaande stad en ook in het Ommeland), versterkingsopgave Ten Boer; eenheid in verscheidenheid, hoe krijgt de nabijheid van bestuur vorm (gebiedsgericht werken, vaste contactpersonen, best verschillen per gebied mogelijk, kunnen leren van Ten Boer), ook vanuit de raad en college voldoende bestuurlijke aandacht organiseren. Nieuw college mag doelen best hoog stellen, kwaliteit van de overheid en kwaliteit van de leefomgeving. Tram, zijn er niet tegen, geen taboe om de discussie op te starten.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Lastenverzwaring geen taboe, van belang dat binnen coalitie geen barrières worden opgeworpen. Weerstandsvermogen mag ook omlaag. Als noodzakelijke voorzieningen op het spel staan, dan mogen de lasten best omhoog. Geven nog erg veel geld uit aan processen, is wat te winnen.(

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Zie onder eerste vraag. De gesubsidieerde basisbaan (voor een deel te financieren uit verloning)

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Veel mogelijke coalities. Wensen een links progressieve coalitie met als basis GroenLinks en PvdA. Daar meerdere aanvullingen op mogelijk. D66 (+, goed samengewerkt, bestuurskracht en delen ambities v.w.b. duurzaamheid) (-, sociaaleconomisch, best liberaal; kunnen ze zich in andere rol voegen, meer ondergeschikt?; positie in Haren). SP (+, sociaaleconomisch dicht bij elkaar, focus op armoede, wonen, duurzaamheid (de sociale kant) (-, minder bestuurskracht, andere investeringsagenda, andere opvatting over rol overheid, relatie burger/overheid, geen positie in Haren, ten Boer); ChristenUnie (+, betrouwbaar, sociaaleconomisch dicht bij PvdA en GroenLinks, op

gemeenschap gericht, wortelen in Ten Boer en Haren)(-, conservatiever op sommige thema's, ambitie op stedelijke thema's). PvdD, (+, deelt groene agenda, deelt agenda op zorg) (-, in duidingsdebat weinig coöperatief, gebrek aan bestuurlijke ervaring). VVD (+, goed samengewerkt, relatie met ondernemers)(-, ideologisch ver van elkaar). Doen overigens verder geen uitspraken, laten het aan GroenLinks om met een voorzet te komen.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Ligt niet voor de hand dat we met de PVV in een college gaan.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Bestuurscultuur is belangrijk, elkaar wat gunnen, vertrouwen hebben. Is afgelopen periode al meer dualistisch geworden, mee doorgaan. In het begin stevig in relatie investeren.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja. 5 wethouders erg krap, 1 of 2 erbij plussen (sociaal domein, aardbevingen, Ten Boer, Haren erbij gekregen). Diversiteit is zeker een thema (meer vrouwen).

Verder tot slot: de uitslag geeft kansen voor een linkser, groener en socialer gemeentebestuur.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent met de heer De Rook (D66), 30-11-2018.

Verslag: de heer Dashorst (versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

3 clusters onderscheiden: inhoud, organisatie en bestuur. Inhoud: CO2 neutraal, van grijs naar groen; van zorg naar gezondheid; meer ontwikkelingsgericht gaan kijken naar sociale zekerheid (bijv. kansen in kaart); van afhankelijkheid naar meer zelfstandigheid in armoede (Vliegwielen); leefkwaliteit openbare ruimte, gemeente moet sturender worden; wijkverbetering nieuwe stijl, niet alleen stenen. Organisatie, meer op inhoud, minder op proces; meer actie dan beleid; van een hiërarchische organisatie naar een professionele organisatie; bevoegdheden nog lager in de organisatie; ongelijke gevallen, ongelijk behandelen; minder met protocollen werken, meer op individu. Bestuur: lokale democratie moet op alle niveaus worden versterkt; wijk en dorpsgericht gaan werken, waardoor meer mensen betrokkenheid voelen. Kunnen veel uit bijv. Ten Boer leren, houdt lokale structuren in stand. En hoe ga je daar als gemeenteraad mee om. Je moet voor het Ommeland ook bestuurlijke en ambtelijke aanspreekpunten hebben. Iemand verantwoordelijk maken voor verdere uitvoering herindeling

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

D66 heeft laten zien dat het verantwoordelijkheid kan nemen en lastige keuzes kan verdedigen. Blijven investeren is noodzaak, zal ruimte voor gemaakt moeten worden. Perspectief nu anders dan vroeger, bezuinigingen niet altijd uit te leggen. Nu bezuinigen voor extra beleid, is een goed verhaal bij te houden (oud voor nieuw). Lastenverzwaring nooit licht over denken, laatste optie, wel een verhaal bij hebben. Moeten wat met OZB tarieven niet-bewoners. Sluiten lastenverzwaring niet principieel uit. Grote nieuwe investeringen niet ten koste van alles. Tram niet principieel uitsluiten. Echter is het verstandig zo veel te investeren terwijl mobiliteit zo in ontwikkeling is?

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Zie hiervoor.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Alle partijen met 3 of meer zetels meenemen in rekensommetjes. GroenLinks, PvdA, D66, logisch dat dat de kern is. Kunt huidige coalitie vervolgen met VVD. Ook CU serieuze optie voor D66. PvdD geen serieuze optie, zitten te veel in eigen thematiek, niet stabiel. V.w.b. de SP, willen fundamenteel heel iets anders. Niet de eerste voorkeur, pas in beeld als andere opties onmogelijk blijken. Is de SP in staat, bereid tot het sluiten en uitleggen van compromissen?

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

In principe niet. Maar gegeven maatschappijvisie en standpunten zou samenwerken met de PVV zowel voor PVV als D66 niet uit te leggen zijn. Lijkt daarmee uitgesloten

- blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Breekpunten in cultuur, wantrouwen, kunstjes flikken. Met huidige coalitie of CU is die basis op orde.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja.

Verder nog: veel verloop in gemeenteraad. Kan stabiliteit in gevaar brengen. Daarnaast aandacht voor relatie coalitie en oppositie. Afgelopen periode onvoldoende aandacht gekregen. College diverser (meer vrouwen) en we zullen om in te spelen op opgave en verwachtingen nieuwe gemeente naar een groter college moeten.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en de heren Dijk en Brandenburg (SP), d.d. 30-11-2018 .Verslag de heer Dashorst (versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Als SP afgelopen jaren erg ingezet op woningbouw, woningnood, starters, betaalbare huren. Wonen is onderdeel groter verhaal, wijkvernieuwing. Scheiding Noord en Zuid. Ook in Zuid zorgen voor betaalbare huurwoningen. Zorg dat de hele stad gemengd is. Veel huurwoningen met schimmel en hoge energielasten. Verduurzaming moet voor ons gebeuren op een rechtvaardige manier: klimaatrechtvaardigheid. Vinden dat er een gemeentelijk energiebedrijf moet komen.

Noodzaak om tweedeling te bestrijden, moet fundamenteel anders. Ook anders dan hoe het huidige college het doet. Aantal zaken best goed, maar ook slecht. Als grootste oppositiepartij was het ook onze plicht om scherp te zijn. Armoedebestrijding ook belangrijk, linken aan sociale woningbouw. Het gaat niet enkel om inkomensondersteuning. Natuurlijk moet die omhoog en eerder toegekend worden. Belangrijke rode draad, marktwerking uit publieke sector halen, zodat gemeente meer kan sturen op zorg, werk, huisvesting, onderwijs, milieu, energie en inkomens. Terugpakken van de democratische zeggenschap over dat wat voor ons allemaal is. Om zo tegenwicht te bieden aan neoliberalisme en de uitholling van democratie en zeggenschap.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Fundamenteel anders betekent niet dat OZB omhoog moet. We hebben groot aantal projecten met veel risico's (Forum, ZRW, Oosterpoort, Topsport Zorgcentrum, Euroborg, Geothermie, Oosterhamriktrace, Stadhuis, Station, aardbevingsschade en versterking). Deze risico's leggen door kansen op tekorten ook een druk op sociaal beleid. Daarom minder projecten en daarmee minder risico's.

Onsje minder mag bij (nieuwe) projecten. Goed dat stadhuis wordt verduurzaamd, maar de raadzaal naar boven is niet nodig. Nieuwe Oosterpoort hoeft niet in de duurste vorm. Kiezen eerst voor sociaal domein, geen kortingen daar. Tram niet doen (met de SP komt er geen tram). Wel bereikbaarheidsprobleem, vgl. station. Wel onderzoek doen.

V.w.b. bezuinigingen. Op economisch programma kan worden bezuinigd, maar nog belangrijker: het moet gericht zijn op mensen aan het werk helpen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Nu te veel gericht op mensen die niet per se een steuntje in de rug nodig hebben.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Wonen, democratisering (hebben over zaken die belangrijk zijn voor mensen), zorg, werk, inkomen, klimaatrechtvaardigheid. Bij democratisering, wethouders voor gebieden krijgen, vgl. wijkwethouders. Zorg in kader aardbevingen, gaswinning, versterking voor 1 wethouder met een herkenbaar gezicht. Veel minder marktwerking, minder neo liberalisme.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Willen zeker in coalitie. Wel vraag van informateur over van oppositiepartij naar coalitiepartij? Is goed mogelijk, zie hiervoor over stevig voeren van oppositie. SP is stabiele partij, in 3 coalities gezeten. Kunnen besturen, kunnen ook moeilijke beslissingen nemen, en staan er dan ook voor (vgl. bezuinigingen 2012-2014).

In ieder geval een coalitie met als basis GL en PvdA. Punt diftar is wel lastig punt, afspraken over maken. Oosterhamriktracé niet uitvoeren, daarom blij met plannen GroenLinks en D66 in verkiezingsprogramma.

Komen uit op coalitie GroenLinks, PvdA, SP en ChristenUnie als voorkeur. Niet met de VVD.

Eventueel kan D66 een rol spelen. Liever met PvdD maar wordt het spannender door gebrek aan bestuurlijke ervaring.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Gaan niet in coalitie met VVD. Staan lijnrecht tegenover de SP en willen geen fundamentele veranderingen en willen geen tegenwicht bieden aan het neoliberalisme. (Ook niet met de PVV, maar dat is gezien hun enkele zetel ook niet ter sprake.)

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Vraag van de informateur weer aan de orde van oppositie naar coalitie, de harde toon die gebezigd. Ook in coalitie zullen we heldere en duidelijke taal spreken en dergelijke toon hebben. Valt op dat partijen daar moeite mee hebben. Eigenlijk meer hun probleem, maar toch uiteindelijk ook ons probleem. Ook achterban verwacht bepaalde toon. Als je samenwerkt moet je kunnen gunnen. Gunnen is tweezijdig. Het ligt niet voor de hand dat coalitiegenoten elkaar hard benaderen. Voor ons belangrijk duidelijke taal, er niet om heen draaien.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja, diverse samenstelling zou mooi zijn als dat kan. Uitbreiding aantal wethouding is voor te stellen. Dit is te rechtvaardigen door groter geworden gemeente en groot aantal taken dat te verdelen is.

Tot slot. Als SP waren wij tijdens het duidingsdebat het meest uitgesproken. Deze uitslag geeft de kans om over links te gaan en het fundamenteel anders te doen. Verwachten van GroenLinks dat zij hun keuze nu ook duidelijk gaan maken.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en de heer Van Keulen en mevrouw Jacobs (VVD), d.d. 30-11-2018 .Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Aanpak van de toenemende waargenomen tweedeling in de stad. Ten Boer en Haren moeten zich welkom voelen bij Groningen. Voorzieningen in stand blijven, noden serieus nemen. Sluitingsnorm van scholen, stadse normen en normen voor het buitengebied. Ook voor de dorpen een wethouder (gezien de verdere opgaven die er liggen kan dat kan een extra wethouder betekenen). Ontwikkelagenda is al voor een deel ingezet. Kiezen voor balans. Opgaven in het ruimtelijk/economisch domein (huizen/werkgelegenheid) en opgaven in het sociale domein. Duurzaamheid ook een belangrijk thema, wel op zoek naar volhoudbare oplossingen. Bereikbaarheid heeft prioriteit, tram zijn we voorshands niet enthousiast over, geen voorstander van, maar mocht uit het onderzoek naar de toekomst van de mobiliteit blijken dat het goede optie is, moeten we daarnaar kijken. Wel vrij prijzig. Wel nadenken hoe we bereikbaar blijven, per spoor (HSL?). GAE ziet er met deze uitslag niet goed uit, huidige bijdrage handhaven is wel het maximaal haalbare. V.w.b. sociaal domein, geen plafond. Wel zullen we goed moeten kijken waar slimme keuzes te maken zijn. Om de kosten te beheersen en toch zoveel mogelijk mensen uit de uitkering krijgen moeten we wel maatregelen nemen. Economisch programma: bespreekbaar daarop te bezuinigen, tering naar de nering zetten, als onderdeel van totaalpakket.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Er moet een totaalpakket liggen. Kunt aan knop van lastenverzwaring draaien (is bespreekbaar), maar er moet wel een verhaal onder liggen. Lastenverzwaring en bezuinigingen op basis van een totaalpakket, en dus nu geen concrete boodschappenlijstjes met bezuinigingsmaatregelen of lastenverzwaringen. Het begint met een gedeeld verhaal voor de nabije toekomst van de stad, op basis daarvan priorteer je de financiën.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Bouwen voor alle doelgroepen, zoveel mogelijk mensen aan het werk helpen, duurzaamheid, energietransitie en vorming van 1 gemeente, zowel organisatorisch als "cultureel". Over werkgelegenheid: In het economisch domein blijven samenwerken met ondernemers, aantoonbaar succesvol geweest afgelopen jaren, wij genieten vertrouwen bij de ondernemers, energietransitie. Bouwen voor alle doelgroepen, zoveel mogelijk mensen aan het werk helpen, duurzaamheid en vorming van 1 gemeente.

- Welke mogelijke coalities ziet u?

- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Veel combinaties mogelijk. Hebben in huidige college goed samengewerkt, stabiele partner. VVD wil graag mee besturen in welke coalitie dan ook. Belangrijk dat er verbinding is met stad, ook met ondernemers. Coalitiepartners moeten elkaar wat gunnen. Het ergste wat kan gebeuren is dat er vanuit het stadhuis net als vroeger van alles over de gemeente wordt uitgestort, dat op zeer beperkt draagvlak kan rekenen.

Voorkeur de huidige coalitie. Wij hebben als VVD anderen geen kunstjes geflikt en goede resultaten geboekt. Is voor stabiliteit belangrijk. Rigoureuus wat anders doen is ook lastig gelet op beperkte zittingsperiode. Hoop dat er keuzes worden gemaakt mede op basis van hoe het de afgelopen jaren is gegaan. 80% van de besluiten die in een collegeperiode voorbijkomen zijn niet of nauwelijks te voorzien bij het schrijven van een collegeprogramma. Het helpt dan als je ervaring hebt, niet afhankelijk bent van "Haagse invloeden" en weet wat het is om bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen.

Daarnaast is een keuze voor de VVD een keuze voor een brede coalitie, Dan zijn links, rechts en midden vertegenwoordigd, dan straalt de coalitie uit dat er ruimte is voor iedereen (inclusiviteit), daarnaast heeft de VVD een stevige basis in Haren. Daarnaast is een keuze voor de VVD een keuze voor een brede coalitie, Dan zijn links, rechts en midden vertegenwoordigd, dan straalt de coalitie uit dat er ruimte is voor iedereen.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Geen enkele. Met SP wordt samenwerking wel moeilijk, bovendien hebben zij ons uitgesloten.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Geen.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja. Verder kunnen we het ons niet permitteren een college met alleen maar mannen samen te stellen. Diversiteit is belangrijk, daarom zijn we ook trots op de samenstelling van onze fractie. Uitbreiding college wenselijk (nieuwe gemeente, veel gebied erbij gekregen, nieuwe taken), geen deeltijd wethouders.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent met mevrouw Jongman en de heer Brandsema (ChristenUnie), 30-11-2018. Verslag: de heer Dashorst (versie def.)

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

De in III genoemde onderwerpen opdracht informateur zijn wel de kern. Echter een laagje er onder: werk aan de winkel, pittige opgave, tijd is kort, geld is niet toereikend en er zijn veel ambities. Er moet focus zijn: zorg voor mensen is belangrijk, mensen aan de zijkant (armoede, schuldhulpverlening, zonder werk), stabiele gezinnen. Het moet wel anders, er heerst onvrede, er is sprake van structurele armoede. Er moet meer gebeuren dan alleen groen en leefomgeving. Zuidelijke Ringweg moet worden afgemaakt. Voor wat betreft de dorpen: de Grote Markt mag nooit ver weg zijn. Wijkwethouders voor Haren en ten Boer (wethouder Ommeland). Als raad er ook naar toe gaan en ambtenaren bereikbaar laten zijn.

Bereikbaarheid. Waren altijd voor de tram, bussen redden het niet. Tram nu beladen woord. Focus niet op 1 oplossing, tram geen taboe, maar in deze tijd met huidige knelpunten kijken wat beste oplossing is. En v.w.b. GAE, er zijn afspraken en dat is het.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Altijd bereid te kijken waar je kunt bezuinigen, nu nog geen echt antwoord. In de handreiking voor de coalitie-onderhandelingen staan zaken die meer verdieping vragen. Voor onderwijshuisvesting moet er echt geld komen. OZB is altijd verhoogd met inflatie. Verdere verhogingen moeten uitgelegd kunnen worden aan de inwoners.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Dorps-/wijkwethouders; duurzaamheid (rentmeesterschap); afhandeling gasproblematiek en versterkingsopgave; onderhoud, grof vuil, afval; onderwijshuisvesting met goede en duurzame gebouwen; woningen voor starters, studenten en gezinnen; blijven investeren in sportvoorzieningen; gezond ouder worden en gezondheid; handhaving; oog voor zorg, eenzaamheid tegengaan bij ouderen én jongeren, mantelzorgers, relatie-ondersteuning, (structurele) armoede aanpakken; bereikbaarheid.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Bovenstaande vragen worden in 1 blokje behandeld. Er worden 3 varianten onderscheiden:

GroenLinks, PvdA, SP, PvdD (over links). Bij SP wel een vraag omdat deze partij stevige oppositie heeft gevoerd en het beleid zal niet zo maar veranderen; kan de SP mee in deze nieuwe rol is de vraag. Ook gezien de gevoerde debatten en de bijdrage bij het duidingsdebat.

Huidige coalitie zou gezien het aantal stemmen in totaal door kunnen gaan. Is dat echter wat de stad wil en het antwoord op de uitslag?

Vervolgens de vraag of er een coalitie te vinden is die elkaar inhoudelijk weet te vinden en in vertrouwen elkaar iets weet te gunnen. Wat de CU betreft heeft een coalitie van GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie de potentie om zo'n coalitie te zijn.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

In principe kan iedereen meedoen als democratisch gekozen partij. Maar het ligt niet voor de hand om met de PVV samen te werken.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Deze vraag moet je andersom beredeneren. Een coalitie moet geen blokkades kennen, want dan moet je er niet aan beginnen. Een stabiele coalitie gunt elkaar wat en bedrijft politiek op basis van vertrouwen. Blokkades benoem je en bespreek je. Ook daarin ruimte voor elkaar laten.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja. En meer diversiteit mag.

Verder nog: thema voor de toekomst: mensen die niet gestemd / gesproken hebben: hoe krijg je hen betrokken?

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en mevrouw De Wrede en de heer Pechler (PvdD), d.d. 1-12-2018). Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Niet investeren in werkgelegenheid (industriële banen). Meer uitgaan van basisbanen. Veel investeren in bedrijven leidt vaak tot milieuvervuiling. Groen- en natuurontwikkeling mag geen doodoener zijn. Men moet noodzakelijke maatregelen nemen. Doen geen concessies, bijv. geen vlees meer serveren in gemeentelijk gebouwen, alles plantaardig. Meer bomen is fundamenteel. Bestaand groen moet veel meer als uitgangspunt dienen. Dierenwelzijn, einde aan jacht visserij binnen de gemeente. Streef naar een open akkoord, niet alles willen vastleggen, wel vastleggen zaken als jacht, voedseltransitie.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Niet bezuinigen op mensen, wel op projecten (bijv. Oosterpoort, renoveren; Oosterhamrik tracé, Ring West geen prioriteit, Zuidelijke Ringweg stop er mee, er zijn alternatieven. Eelde mag direct dicht. Investeren in stationsgebied heeft meerwaarde. Onderzoek naar bereikbaarheid zeker meerwaarde. Niet bezuinigen op jeugdzorg, jongeren mogen niet de dupe worden

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Het op verschillende manieren uitwerken van 1) stimuleren van plantaardige voeding 2) vergroenen van Stad en Ommeland, meer natuur 3) vergroten van dierenwelzijn, zoals verbod op jacht en visserij.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Veel combinaties mogelijk. Voorkeur GroenLinks, PvdA, SP en PvdD. Is redelijk werkbaar en vertrouwen.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

VVD, CDA en PVV, met name gelet op standpunten over intensieve veehouderij. D66 niet helemaal uitsluiten, kunt er alle kanten mee op, zouden flink moeten inleveren. In SP spreekt aan: activisme, opkomen voor het kleine.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"
- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Bereidheid om mee te besturen. Wel verandering in rol dan. Probeerde constructief oppositie te voeren, hebben aanjagende functie gehad in politiek bestel. Wil je serieus worden genomen, dan ook bestuurlijke verantwoordelijkheid willen nemen. Wethouder komen voor ei wit transitie.

Verder nog: verhouding Stad en Ommeland, gemeente moet dicht bij het Ommeland blijven, wijkwethouders.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en de heren Bolle en Ubbens (CDA), d.d. 1-12-2018). Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Bij de onderwerpen genoemd onder III worden alle belangrijke zaken genoemd. Prioritering is gezien financiële situatie wel noodzakelijk. Voor ons: energietransitie, woningbouw, armoede, werkgelegenheid. Bereikbaarheid belangrijk, nu echt gaan kiezen. Afgelopen jaar al veel op agenda gezet. Nu een compleet andere agenda en koers kost veel tijd. Informateur vraagt naar GAE en tram: niet verstandig voor GAE extra geld uit te trekken. Verder niet verstandig om op voorhand vervoersmodaliteiten uit te sluiten (vgl. tram). Behoud de identiteit van de dorpen.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Financiële situatie is zorgelijk. Weinig flexibiliteit. Daarvoor zullen keuzes gemaakt moeten worden. Dat moet wel goed uit te leggen zijn waarvoor je dat doet. Het moeten duurzame investeringen zijn waar de gemeente toekomstbestendiger van wordt. Hetzelfde geldt voor de optie van verhoging inkomsten. Niet te springen om OZB te verhogen, wat wil je er mee bereiken, wel in samenhang zien. Kengetallen zouden in een uiterst geval omlaag kunnen (vgl. weerstandsvermogen), maar wel uitleggen voor welk doel je dat risico bereid bent te nemen.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Zie hiervoor.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Verschillende meerderheden mogelijk. Drie partijen basis: GroenLinks, PvdA en D66. Hebben afgelopen jaren met elkaar samengewerkt. SP erbij. Wel draagvlak op inhoud krijgen. Stabiliteit en kwaliteit van belang. Bij bezuinigingen is stabiliteit nodig. ChristenUnie en/of CDA i.p.v. SP is ook mogelijk. Het is korte collegeperiode, moet stabiele coalitie zijn.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

In principe niet, nieuwe partijen vallen af, gelet op ervaring

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Risico dat er geen stabiele coalitie komt, die is nodig als er pijnlijke besluiten moeten worden genomen. Je moet elkaar iets gunnen, maar ook samen eventuele pijn nemen.

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja

Verder van belang: advies aan GroenLinks ga verstandig met je meerderheid om. Zorg voor brug naar oppositie en inwoners.

Samenvattend verslag Informatuur I. van Gent met de dames Woldhuis en Coenen (100% Groningen) op 30 november 2018 (versie def.). Verslag de heer Dashorst.

Informatuur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar dat zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informatuur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informatuur?

Meer mensen uit de armoede, moet nu in geïnvesteerd worden. O.a. door het creëren van banen, preventieve projecten. Meer gaan vertrouwen op de kracht van het burgerinitiatief, er moet meer experimenteerruimte komen. Vertrouwen in mensen. Experiment bijverdienen bijstand handhaven. Bij de jeugdzorg, 138 aanbieders, het moet slimmer, nieuwe dingen doen. In kader relatie burger bestuur, er moet werk gemaakt worden van een andere manier van insprekrecht. Mensen moeten het idee krijgen dat ze echt meedoen.

Verder aandacht voor totale afvalproblematiek. (circulaire economie). Organiseer meer in de buurt. Hondenbelasting afschaffen, is een willekeurige belasting. De energie neutrale transitie (stad) wordt ondersteund. Relatie Stad en Ommeland, dorpswethouders een goed idee, werken met coördinatoren. Loket en voorzieningen behouden voor de dorpen

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Hoe ga je het betalen. Mensen mogen er niet de dupe van worden. Nieuwe Oosterpoort hoeft er niet te komen. Verhoging toeristenbelasting en OZB is bespreekbaar. V.w.b. tekorten in het sociale domein, een plafond instellen is geen goed idee. Ergens anders op bezuinigen is acceptabel. Moeten van de marktwerking af, kijk naar buurtzorg. De tram hoeft niet, doe wel onderzoek naar trein naar Zernike. Vliegveld Eelde geen blanco cheque. Bevolking raadplegen bij grote projecten

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Zorg, afval en groen. Zie verder ook hiervoor.

- Welke mogelijke /wenselijke / voorkeurscoalitie coalities ziet u?

Mogelijk: GL,,SP, PvdA en 100%. Ook mogelijk voortzetten huidige coalitie. Voorkeur: GL, PvdA, D66, Sp. Waarbij SP ook ingeruild kan worden voor CU of PvdD of 100%.

Er moeten meer vrouwen komen in het college, zonder vrouwen onacceptabel.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Geen partijen uitsluiten

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Er zijn geen breekpunten. Wel risico's, zoals Zuidelijke Ringweg, Forum, de zorg. Nu geen nieuwe projecten opstarten zoals Oosterpoort en de tram. De voorkeurscoalitie kan risico's aan. SP heeft wel frisse zorgblik. Verder heeft de kiezer uitgesproken Links en Groen. Met SP erbij, wel dichterbij de bevolking. Geen diftar

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Gaan het niet uit de weg, maar het ligt niet voor de hand.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en mevrouw Sloot en de heer Sijbolts (Stad en Ommeland), d.d. 1-12-2018). Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

In duidingsdebat zorgen geuit daarop aanvullend zijn er zorgen over uitgaven grote projecten. Zorgen over OZB verhoging, niet-woningen. Invoeren van belastingen die nu niet in Haren en Ten Boer worden geheven.

Een wethouder die wijken en dorpen gaat doen, wel linking pin naar andere wethouders. Blijf voor korte lijnen zorgen, mensen moeten zich gehoord blijven voelen. Doel moet uiteindelijk zijn dat mensen zeggen, het is beter gegaan dan we dachten.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Niemand mag de dupe worden van de herindeling. Wel zorgen over sociaal domein, armoede beleid, is het overeind te houden. Wel keuzes te maken bij grote projecten, kan minder: herinrichting binnenstad, exploitatie Forum, nieuwe Oosterpoort. Voorzieningen in wijken en dorpen behouden

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Verbinding blijven zoeken met inwoners was grootste meningsverschil met huidige college van Groningen, bewoners te laat betrokken, eerder met elkaar in gesprek gaan; leefbaarheid, groen en beheer openbare ruimte; kappen bomen (herplantplicht; duurzaamheid

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Als kleine partij past ons bescheidenheid. Eerst kijken naar de winnaars. Kiezer heeft zich uitgesproken voor progressief links (wij zijn niet nodig voor een meerderheid). Van belang vooral een stabiel college, gelet op de grote opgaven. Vraag: moet je een grote verliezer als D66 in de coalitie brengen. Wel punt van zorg dat huidige coalitie in Groningen weinig oog had voor de oppositie.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Neen.

- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"
- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Op moment dat wij nodig zijn, en een aantal van onze speerpunten kunnen realiseren, zullen wij er niet voor weglopen.

Verder nog: nadenken over een raadsakkoord. En ga eens kijken naar stapeling regelingen in het sociaal domein. Het kan efficiënter, daardoor meer geld voor de mensen zelf.

Samenvattend verslag gesprek informateur I. van Gent en de mevrouw Van Deelen en de heer Duit (Student en Stad), d.d. 1-12-2018). Verslag de heer Dashorst (Versie def.).

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan fracties zelf hoe zij met de pers willen omgaan.

Verder. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar.

Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

- Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Grootste deel van de ontwikkelagenda is voortborduren op bestaand beleid. Zoeken naar verbinding. Duurzaamheid, mobiliteit en natuurontwikkeling. Huisvesting in de breedste zin van het woord. Verbinding tussen 3 voormalige gemeenten zoeken. Dorpse karakter handhaven, aardbevingsproblematiek van belang.

- Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Bereid te bezuinigen. Weerstandsvermogen moet op 1 blijven. Hondenbelasting mag blijven, maar dan als een doelbelasting. Eventuele verhoging OZB bespreekbaar, maar wel met een goede onderbouwing waar gaat het geld naar toe.

- Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Energie neutrale stad; huisvesting (doorstroming, sociale woningbouw, huisvesting voor studenten); fietsbeleid, m.n. parkeren (mag auto parkeren voor worden opgeheven); bereikbaarheid voor de fiets (doorstroming) aanscherping nieuw kamerverhuur vergunningen; bruisende stad; kenniseconomie; verbinding stadgers en studenten. Zijn een partij uit voormalig Gemeente Groningen, hebben geen zusterpartijen uit andere gemeenten, zien mogelijkheden en kansen, dorpse karakter behouden.

- Welke mogelijke coalities ziet u?
- Welke wenselijke coalities ziet u?
- Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Twee motorblokken te onderscheiden: GroenLinks, D66, PvdA of GroenLinks, SP, PvdA (dit minder voorkeur, wij willen in tegenstelling tot SP geen studentenstop). Het blok GroenLinks, D66 en PvdA kan aangevuld worden met ChristenUnie of PvdD (ligt minder voor de hand gelet op economische agenda). Anders: het blok GroenLinks, D66 en PvdA kan aangevuld worden met Student en Stad, is eerste voorkeur, wel de minst grote meerderheid.

Wat maakt het verschil met Student en Stad: wij staan voor verbinding en relatie jongeren met de gemeente.

- Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?
PVV is onlogisch, gelet op standpunten over duurzaamheid en Bed, Bad en Brood.
- Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?"

Studentenstop is breekpunt; wonen voor jongeren in Groningen een risico (invulling omgevingstoets)

- Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Ja.

**Samenvattend verslag (telefonisch) gesprek informateur I. Van Gent met de heer van Kesteren.
Verslag informateur (versie def.).**

Informateur zegt dat zij benaderd is door de pers, maar zij voorlopig niet communiceert met de pers. Het is overigens verder aan de fracties zelf hoe ze met de pers willen omgaan. Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt, wat om commentaar, aanvullingen wordt toegezonden aan de partijen. Verslagen worden aan het eind van het informatieproces openbaar. Verslag is opgebouwd uit door de informateur voorgelegde vragen.

* Gelezen de informatieopdracht, welk beeld heeft u bij de ontwikkelagenda zoals genoemd in de opdracht aan de informateur?

Het moet gaan om de dagelijkse dingen van mensen; goede leef- en woonomgeving, betaalbare en bereikbare zorg, pragmatische keuzes en een dosis gezond verstand. Zorgelijk is de lage opkomst zeker in de wat "armere" wijken. Tweedeling tegengaan, in Groningen moet iedereen mee kunnen doen. Grote nuchterheid en minder ideologische hoogdravendheid over de groene agenda zou goed zijn.

Zon, wind, biomassa, aardgasvrij, en geothermie doodlopende weg mee ophouden!

* Hoe kijkt u aan tegen de financiële situatie van de gemeente, bent u bereid te bezuinigen voor nieuw beleid, zo ja hoeveel, waar en waarvoor?

Lastenverhoging nee, zeker niet voor allerlei "groene" stokpaardjes. Minder stokpaardjes levert wellicht wat op, dat geld kan dan geïnvesteerd worden in wijken, mensen en hun voorzieningen zoals zorg, welzijn en leefomgeving. Ook kan er bespaard worden op onnodige bureaucratie en regelgeving. De kas is leeg dus gezond verstand keuzes noodzakelijk.

* Wat zijn uw speerpunten voor de komende collegeperiode?

Betaalbare, toegankelijke en beschikbare zorg, woon- en leefomgeving, dagelijkse dingen voor "gewone" mensen. Werkgelegenheid en ondernemerschap. Ruimte voor de fiets niet ten koste van de auto. Aandacht voor groen is goed als het recht doet aan de woon-en leefomgeving in de wijken (bv groen onderhoud). Meer aandacht voor sociaal beleid (de sociaal maatschappelijke opgaven). Belangrijker dan ideologisch klimaatbeleid. Je kunt het geld maar 1x uitgeven.

* Welke mogelijk coalities ziet u?

* Welke wenselijk coalities ziet u?

* Welke coalitie zou uw voorkeur hebben?

Dit blokje wordt in 1 keer behandeld. Ideologisch zou GroenLinks niet de voorkeur hebben, maar er moet wel recht gedaan worden aan de verkiezingsuitslag. Meest logisch is GL, PvdA, D'66 en CU. D'66 is een linkse partij geworden, CU neemt "makkelijk" de kleur van de grootste winnaar. GL en PvdA staan dicht bij elkaar en kunnen goed samenwerken. De mensen lijken elkaar te liggen in deze coalitie welke minste risico's geeft voor een stabiel college. De SP ligt minder voor de hand aangezien zij dogmatisch en minder compromis gezind zijn dan de andere partijen.

* Sluit u partijen uit om een coalitie mee te vormen, zo ja waarom?

Neen

* Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's, breekpunten) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?

Zie antwoord op vraag welke coalitie.

* Wilt en kunt u bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen?

Met 1 zetel niet heel veel recht van spreken. PVV heeft een enorme achterban, helaas gaan zij te weinig naar de stembus. Zij zullen zich constructief opstellen maar zijn realistisch als het gaat om hun kansen voor een plek in het college.

Bijlage 3 aanvullende vragen 2^e gespreksronde

Aanvullende vragen voor de tweede ronde gesprekken informatie van de informateur

Wat zijn uw concrete speerpunten de komende collegeperiode?

Wat is uw financiële onderbouwing van deze speerpunten, denk daarbij aan bezuinigingen en nieuwe inkomsten, het weerstandsfonds en (geplande) grote projecten

Waar zouden volgens u inhoudelijk verschuivingen moeten plaatsvinden gezien de uitslag van de verkiezingen?

Waar ziet u risico's en waar kansen in de samenwerking in de door U beoogde coalitie?

Hoe ziet u de opgave om van de nieuwe gemeente een succes te maken en de bewoners van Stad en Ommeland hierbij te betrekken?

Welke overeenkomsten en verschillen ziet u tussen uw programma en die van de andere (linkse, groene en progressieve) partijen?

Hoe ziet u de verhoudingen tussen uw partij en de andere linkse en progressieve partijen met het oog op de totstandkoming van een voortvarende, stabiele en vruchtbare samenwerking?

Bijlage 4 Verslagen 2^e gesprekrunde

Samenvattend verslag gesprek informateur mevrouw Van Gent (2^e ronde) met mevrouw Bloemhoff, de heer Van der Schaaf (PvdA), de dames Chakor en Wijnja (GroenLinks), d.d. 6 december 2018. De heer Dashorst (verslag) (versie def.)

Dit gesprek vindt plaats met vertegenwoordigers van de fracties van GroenLinks en de PvdA, omdat in de eerste gespreksronde beide fracties door de meeste als basis zijn genoemd voor een nieuw te vormen coalitie.

Er wordt vanmiddag nog met 3 andere fracties (D66, ChristenUnie en SP) afzonderlijk gesproken. Op zaterdag 8 december vindt er een gesprek plaats met de beoogd coalitie. De informateur informeert vrijdag partijen over de conclusies die zij aan de gesprekken verbindt. In het gesprek van zaterdag wordt ook over het vervolg proces gesproken (o.a. wanneer naar buiten treden).

Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt. Dat na afloop openbaar wordt gemaakt.

De meeste fracties hebben in de eerste ronde gesproken over een 4 partijen coalitie. Alle deelnemers aan de eerste gesprekken zijn geïnformeerd door de informateur.

Het gesprek. Partijen antwoorden op vraag van de informateur, jullie zitten nu in de coalitie, zijn jullie in staat een beweging te maken. Antwoord is ja. Een beweging die neerkomt op een herwaardering van de publieke sector. Minder markt, meer overheid. De energie transitie vraagt om een sterke publieke sturing. Ook mensen met een smallere beurs moeten ook profiteren. In de "oude" coalitie was bij de liberale partijen meer het standpunt de markt moet het doen, en als de markt tekort schiet dan komt de overheid. Er moet een kanteling plaatsvinden. Een kanteling niet alleen bij de energietransitie maar ook in het sociale domein.

Verder de uitspraak "daar gaan we niet over", liever niet meer horen. Er wordt een iets meer publieke regie gevraagd, maar wel als actieve overheid die niet eenzijdig voorschrijft maar naast mensen en organisaties staat en democratische vernieuwing nastreeft. Ook de gemeentelijke organisatie moet door ontwikkelen. We willen samen met onze inwoners het over gezamenlijke oplossingen hebben. De gemeente kan pro actiever zijn, aan de voorkant fors investeren. Het besef moet gaan ontstaan dat mensen voelen, ervaren dat oplossingen ook van hen zijn.

Waar het om speerpunten gaat. Speerpunten zijn genoemd in het duidingsdebat en staan in de verslagen van de eerste gespreksronde. PvdA en GroenLinks zijn het daarover eens. In de uitvoering is het nodige te doen. Vgl. armoedebelid. Moet onderdeel van het totale gemeentelijke beleid zijn, ontschotting en door ontwikkelen. Armoede is meer dan alleen maar geld; het gaat om sociale uitsluiting. Pleisters plakken is niet voldoende. Het gaat om scholing, meedoen, werk, investeren onderkant arbeidsmarkt, bereik van de doelgroep. Vooruitgang voor iedereen mogelijk maken: de emancipatoire beweging.

We hopen en verwachten dat de nieuwe coalitie verbinding gaat zoeken met de samenleving, echt oprecht zijn om mensen vooruit te helpen. We zijn de vorige periode gestart vanuit een economische crisis, met de decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten. De tweedeling is helaas verder toegenomen (overigens niet alleen in Groningen). Nu de volgende logische stap om daar meer aan te doen. Dat geldt evenzeer voor de vergroening en verduurzaming; klimaataanpak.

Wat betreft de mogelijkheden van coalities. PvdA en GL stellen dat links en progressief belangrijk is. Belangrijk is dat er veranderingsbereidheid is, maar ook de bereidheid tot het sluiten van compromissen. Vertrouwen als basis.

V.w.b. de SP zijn er vragen t.a.v. de duurzaamheidsagenda en mobiliteit, er is overlap als het gaat om sociaal-economisch beleid, armoedebestrijding, wijkaanpak. Wel zijn er vragen over de samenwerkingsbereidheid en mate waarin ze vooruitstrevend zijn (verkiezingsprogramma en opstelling in raad). Bij de PvdD zijn er vragen t.a.v. compromisbereidheid, bestuurlijke ervaring en realiteitsgehalte.

Bij D66 geldt dat er afgelopen jaren goed is samengewerkt, in de huidige lijsttrekker en de fractie is vertrouwen. Er zit bestuurskracht, veranderingsgezindheid, op het gebied van duurzaamheid, mobiliteit en sociale agenda overeenkomsten. Wel zijn er enkele vragen: de uitdaging voor d'66 is uiteraard hoe om te gaan met een minder dominante rol in het college, en zijn er opvattingen wat betreft gemeentefinanciën?

V.w.b. de ChristenUnie. Hebben v.w.b. duurzaamheid en sociaaleconomisch beleid een linkse agenda. Zijn betrouwbaar, samenwerking is altijd goed geweest. De schoen zou kunnen gaan wringen bij ethische kwesties. Welke kwesties spelen er en geef je elkaar de ruimte? Hebben goed netwerk in de dorpen. Durven ze lastige keuzes te maken wanneer het gaat om stedelijke ontwikkeling.

V.w.b. de VVD. De huidige wethouder is goed met ondernemers omgegaan. In een coalitie zonder VVD blijft een goede samenwerking en verstandhouding met ondernemers van belang.

V.w.b. de financiën. Waar zouden partijen ruzie over kunnen krijgen. Niet over de systematiek, moeten af van de rigiditeit m.b.t. het weerstandsvermogen en lastenverhogingen. Wel nadrukkelijk een verbinding met waar het geld aan uitgeeft. Moet het kunnen uitleggen

Wel een meningsverschil t.a.v. diftar.

Voor GroenLinks en PvdA is de voorkeurscoalitie: GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie. Wordt breed gedragen door de fracties. Het zou goed zijn als de nieuwe partners deze coalitie samen verdedigen, samen met 1 verhaal komen. Drie argumenten: op inhoud (coherent verhaal), op sfeer (hoe je wilt samenwerken), bestuurskracht (kunt snel aan de slag).

Informateur vraagt naar een aantal en verdeling wethouders. Een mogelijkheid is GL 3; PvdA 2, D66 en ChristenUnie elk 1.

Samenvattend verslag gesprek informateur mevrouw Van Gent (2^e ronde) met de heren De Rook en Benjamins (D66) d.d. 6 december 2018. De heer Dashorst (verslag) (versie def.)

Er wordt vanmiddag nog met 4 andere fracties (GroenLinks, PvdA, ChristenUnie en SP) gesproken. Op zaterdag 8 december vindt er een gesprek plaats met de beoogde coalitie. De informateur informeert vrijdag partijen over de conclusies die zij aan de gesprekken verbindt. In het gesprek van zaterdag wordt ook over het vervolg proces gesproken (o.a. wanneer naar buiten treden).

Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt. Dat na afloop openbaar wordt gemaakt.

De meeste fracties hebben in de eerste ronde gesproken over een 4 partijen coalitie. Alle deelnemers aan de eerste gesprekken zijn geïnformeerd door de informateur.

Het gesprek. De meeste partijen zien GroenLinks en PvdA als basis van de nieuw te vormen coalitie.

Inhoudelijk:

Zoals gesteld in duidingsdebat en eerste gesprek.

Kansengelijkheid; Goede schoolgebouwen en vroeg voorkomen van achterstanden, gelijke kansen voor kinderen in alle wijken en dorpen op een gelukkig en gezond leven.

Aandacht voor leefbaarheid; Groningen moet zijn groei opvangen (20.000 huizen extra bouwen tot 2030). Hierbij moet de leefkwaliteit in de wijken in dorpen er niet op achteruit gaan. Sterker; de leefkwaliteit moet worden versterkt.

Groene Toekomst: Groningen CO₂-Neutraal in 2035 is een essentiële ambitie, dat dwingt ons tot actie. Waarbij we slim gebruik moeten maken van maatschappelijke coalities om deze ambitie te realiseren. De gemeente kan het niet alleen. Ook in de komende periode echt meer werk maken van vergroening van de stad. De stad blijft in beweging, maar ambitie van alleen 1:1 compenseren moet omhoog.

Vergroten van de zeggenschap en betrokkenheid van de inwoners van de nieuwe gemeente. Vertrouwen in de overheid staat onder druk. Daarom blijven investeren in vernieuwing van de lokale democratie. Meer zeggenschap en betrokkenheid op wijk en straat niveau.

Er is discussie over de verhouding van D66 tot 'de markt'. Eens met de stelling, we gaan er niet over, maar we zijn er wel van (vb. Paddepoel en de maaltijden van de Vondelflat). Ergens iets van vinden als gemeente, ook al ga je niet over, kan al van betekenis zijn. Los van juridische positie kun je natuurlijk wel een morele positie innemen. Is ook niet alleen een ideologische discussie. Gemeente is gehouden aan wet en regelgeving en ook private -partijen zijn nodig om gemeentelijke doelstellingen te halen. (Bijv Emmissievrije binnenstad)

De financiële situatie moet langs een aantal sporen onder controle worden gebracht

- Grip krijgen op kosten in het sociaal domein. Door betere afspraken met het rijk en aanbieders en waar nodig door aanpassing van beleid moeten de (zorg)kosten onder controle worden gebracht. We zullen af moeten van open einde regelingen

- De Gemeente staat voor een aantal transities waarbij eerst geld moet worden uitgetrokken dat zich later terug verdient. Voorbeelden transities Van Grijs naar Groen (energie naar economie), van Zorg naar Gezondheid en van Investeren naar Groeien (Gebiedsontwikkeling). Gemeente moet bereid zijn met een lange termijn blik te investeren.
- De economie draait weer op volle toeren, maar gemeenten merken daar financieel nog weinig van. Kans is dat andere partijen nu juist willen en kunnen mee investeren. Moeten dus op zoek naar private en publieke partijen die willen bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen.
- Lastenverhogingen zijn wat D66 betreft een 'laatste optie'. Mag nooit de sluitpost voor een begroting zijn.
- Weerstandsvermogen is geen doel op zich maar een voorziening om tegenvallers op te vangen. Zo moet het ook worden ingezet. Het moet de financiële flexibiliteit van de gemeente vergroten niet verkleinen.

informatuur geeft aan dat een nieuwe coalitie een andere koers zou moeten laten zien. Hoe ziet D66 dit? Wat D66 betreft deugt de agenda van de afgelopen jaren. Er zullen er wel accentverschuivingen plaatsvinden t.o.v. de vorige periode en een aantal zaken moeten worden versneld. D66 realiseert zich dat positie verandert. In vorig college was D66 grootste partij in het centrum van de coalitie. Zijn nu een middelgrote partij aan de zijkant, betekent ook water bij de wijn accepteren. GroenLinks, PvdA en D66 wie moet dan de 4^e partij worden (ChristenUnie of SP). In verslag van vrijdag al wat over gezegd. Zien het met de ChristenUnie zitten, met de SP een stuk minder (een totaal andere agenda voor de stad, willen fundamenteel anders, voor ons geen logische aanleiding met de SP in zee te gaan).

Op de vraag hoe ga je om met hen die niet stemden. Kijk naar agenda voor de lokale democratie, meer zeggenschap. Een minder politiek geprofileerd college, mensen moeten meedoen. Informatuur vraagt naar verhouding met de ChristenUnie, i.h.b. Over ethische kwesties. D66 ziet geen onoverkomelijke problemen. Je maakt programma afspraken. En ook niet alles dichttimmeren, partijen profiel gunnen en ook ruimte geven aan de raad (oppositie).

Samenvattend verslag gesprek informateur mevrouw Van Gent (2^e ronde) met mevrouw Jongman en de heer Brandsema (ChristenUnie), d.d. 6 december 2018. De heer Dashorst (verslag) (versie def.)

Er wordt vanmiddag nog met 4 andere fracties (GroenLinks, PvdA, D66 en SP) gesproken. Op zaterdag 8 december vindt er een gesprek plaats met de beoogd coalitie. De informateur informeert vrijdag partijen over de conclusies die zij aan de gesprekken verbindt. In het gesprek van zaterdag wordt ook over het vervolgproces gesproken (o.a. wanneer naar buiten treden).

Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt. Dat na afloop openbaar wordt gemaakt.

De meeste fracties hebben in de eerste ronde gesproken over een 4 partijen coalitie. Alle deelnemers aan de eerste gesprekken zijn geïnformeerd door de informateur.

Het gesprek. Mevrouw Van Gent spreekt uit dat de meeste partijen GroenLinks en PvdA als basis van de nieuw te vormen coalitie zien. Er moet een stabiele coalitie komen. Accenten op verduurzaming, sociaal domein (zie verder verslag 1^e gesprek). Het moet wel zichtbaar zijn dat er verkiezingen zijn geweest.

Op de vraag: stel jullie gaan besturen, hoe zien jullie dat? De ChristenUnie herkent zich in het rood en groen, maar is ChristenUnie blauw. Dat is christelijk-sociaal en heeft haar roots in een bijbelse traditie. Het sociale beleid in de afgelopen jaren altijd gesteund. Houden niet zo van typering links of rechts, maar zien zichzelf eerder als links dan als rechts, kijk ook naar bad-bed-brood. Iedere partij heeft een eigen politieke insteek, vraag is waar je elkaar gezamenlijk vindt. Onze rol in de coalitie is oog en oor hebben voor de mens, in gesprek gaan, luisteren naar de wensen van betrokkenen, maar na afloop ook terugkomen en keuzes uitleggen als deze wellicht (deels) toch anders zijn dan de wensen van de betrokkenen. Niet de hele dag op het stadhuis. Wat gaat de burger ervan merken: oog voor elkaar, hoe gaan mensen met elkaar om, gemeente heeft mensen in de samenleving nodig.

Waar het om ethische kwesties gaat, het moet te verantwoorden zijn waarom wij in een coalitie zitten. En het er goed met elkaar over hebben. Als de ChristenUnie concessies doet is dat omdat we ons kunnen vinden in het totaalpakket aan afspraken en dit kunnen verantwoorden aan onze achterban.

Samenstelling college (GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie). Gedacht wordt aan meer wethouders dan de huidige vijf. Er is veel werk te doen, de nieuwe gemeente moet vorm krijgen, gasdossier vergt afhandeling. Er zijn meerdere mogelijkheden hoe deze te verdelen over de vier partijen. En dan nog: marktwerking vs. de publieke sector. We gaan er niet over, maar we zijn er wel van. Er zijn goede voorbeelden maar ook slechte voorbeelden. Als het alleen maar commercieel gedreven is en targets gehaald moeten worden, wordt de mens vergeten. De ChristenUnie wil recht doen en ervoor zorgen dat ook groepen die minder sterk staan beschermd worden. Het is niet alleen de discussie markt en overheid, maar ook hoe krijg je de inwoners erbij, de samenleving erbij betrekken. We slaan soms te ver door in het Angelsaksische model waar de aandeelhouderswaarde centraal staat. We moeten terug naar het Rijnlandse model waar samenwerking met alle belanghebbenden centraal staat. Verder van belang de relatie coalitie – oppositie, is een belangrijk aandachtspunt. Verder: samen ervoor gaan, betekent ook verantwoordelijkheid nemen voor iets dat je niet wilt. Afsluitend: de ChristenUnie wil graag verantwoordelijkheid dragen vanuit de inhoud, als we impact hebben, en vanuit een coalitie een bijdrage leveren aan de nieuwe gemeente.

Samenvattend verslag gesprek informateur mevrouw Van Gent (2^e ronde) met de heren Dijk en Brandenburg (SP), d.d. 6 december 2018. De heer Dashorst (verslag) (versie def.)

Er wordt vanmiddag nog met 4 andere fracties (GroenLinks, PvdA, ChristenUnie en D66) gesproken. Op zaterdag 8 december vindt er een gesprek plaats met de beoogd coalitie. De informateur informeert vrijdag partijen over de conclusies die zij aan de gesprekken verbindt. In het gesprek van zaterdag wordt ook over het vervolg proces gesproken (o.a. wanneer naar buiten treden). Van het gesprek wordt een samenvattend verslag gemaakt. Dat na afloop openbaar wordt gemaakt.

De meeste fracties hebben in de eerste ronde gesproken over een 4 partijen coalitie. Alle deelnemers aan de eerste gesprekken zijn geïnformeerd door de informateur.

Het gesprek. De meeste partijen zien GroenLinks en PvdA als basis van de nieuw te vormen coalitie.

De informateur vraagt wat fundamenteel anders betekent. Zeker in relatie tot partijen die nu in het college zitten. Niet iedereen is even gelukkig met fundamenteel anders. SP gaat er vanuit dat GroenLinks en PvdA het moment pakken, voor verandering. Het nu kan echt anders. De SP heeft aangegeven dat het fundamenteel anders moet. Het gaat ons niet om een onsje meer of minder. We willen een tegenwicht bieden aan het neoliberalisme en de uitholling van onze democratie en zeggenschap. We willen de zeggenschap terugpakken over wat van ons allemaal is. Dat betekent dat we publieke sectoren willen democratiseren: (thuis)zorg zonder marktwerking, eisen stellen aan woningbouw en een eigen gemeentelijke woningbouwvereniging opzetten, eigen energiebedrijf voor bijvoorbeeld zonnepanelen en zelf banen creëren in onze publieke sectoren.

Wat hebben GroenLinks en PvdA fout gedaan. Marktwerking in de thuiszorg, de afgelopen jaren is zowel landelijk als lokaal de zeggenschap over te veel sectoren weggegeven. Het vermarkten van de publieke sector. Mensen weten niet meer waar ze terecht kunnen. Er is nu een historische kans om links beleid te voeren. Maar het moet niet blijven bij het plakken van pleisters zonder de oorzaken van het probleem aan te pakken. Een coalitie van GL, PvdA, SP en CU maakt ook dat mogelijk: fundamentele verandering, niet een onsje meer. Dat moet ook wat de SP betreft. GroenLinks heeft aangegeven dat zij inzet op een links-progressief college en voor echte verandering te willen gaan. Die kans is er nu. De vraag is voor ons dus voor welke verandering GroenLinks kiest.

Kunnen jullie als SP de switch maken. Een coalitie waar marktwerking thuiszorg blijft is een no go coalitie. Op moment dat wij geen veranderingen kunnen bewerkstelligen op punten waar wij met bewoners actie hebben gevoerd, wordt het moeilijk. Mensen verwachten met de SP een andere koers. Actie voeren met mensen ook als we in een coalitie zitten, blijft belangrijk. Politiek niet alleen in het gemeentehuis, wij zullen ons buiten het gemeentehuis ook laten zien. Doen andere partijen ook steeds meer.

Groen en duurzaam krijgt waarschijnlijk een prominente plaats. Hoe verhoudt dit zich met uitspraak in verkiezingsprogramma dat klimaat geen elitefeestje mag worden, maar iets collectiefs moet zijn. Er zijn mensen die het kunnen betalen en die het niet kunnen betalen. Voor draagvlak voor verduurzaming is het essentieel dat dit niet voor een selecte groep mogelijk is, maar voor iedereen. En misschien wel juist voor Groningers die dit het meeste nodig hebben. Om de lusten en de lasten te delen moet het niet individueel maar collectief en rechtvaardig georganiseerd worden.

Zijn jullie compromisbereid. Antwoord, het gaat wel om de hele taart, het totaal, daarin afwegen. Waar het om experimenten gaat, bijvoorbeeld in het sociale domein. Mensen moeten er beter van worden, euro's in de portemonnee. Geen experimenten waar het de zekerheid van voldoende inkomen betreft.

Verder geen tram door de binnenstad en geen VVD in het college. College van de SP: GroenLinks, PvdA, SP en CU. PvdD programmatisch wel voorkeur, maar hoe stabiel?

Het valt te verantwoorden 1 wethouder erbij. 2 erbij, weet niet of het nodig is. Het is logisch dat GroenLinks 1 wethouder meer heeft. Verder blijven moeite houden met een aantal grote projecten en de kosten en risico's daarvan. Het hebben van veel grote en dure projecten brengt grote financiële risico's met zich mee. In het sociaal domein zijn er ook tekorten: de SP vangt liever die tekorten (jeugdzorg, WMO en BUIG) op dan dat door te grote risico's op grote projecten tekorten ontstaan die dat mogelijk onder druk kunnen zetten.

Bijlage 5 verslag gesprek beoogde coalitie

Samenvattend verslag gesprek informateur met beoogde coalitie, d.d. 8 december 2018 (versie def.)

Aanwezig: mevrouw Van Gent (informateur), de dames Chakor en Wijnja (GroenLinks), mevrouw Bloemhoff en de heer Van der Schaaf (PvdA), de heren Benjamins en De Rook (d66), mevrouw Jongman en de heer Brandsema (ChristenUnie). Voor verslag: de heer Dashorst

Informateur deelt mee dat zij andere partijen heeft geïnformeerd.

In het gesprek wordt n.a.v. de eerdere afzonderlijke gesprekken nog gesproken over de publieke sector, de financiën, Stad en Dorpen, de beoogde samenwerking, ethische kwesties en de relatie met oppositie (dualisme) en inwoners van de nieuwe gemeente. Dit zijn thema's die door de informateur op tafel worden gelegd vanwege het feit dat over deze punten meningen uit elkaar zouden (kunnen) liggen.

Publieke sector.

Partijen zijn het eens over de stelling "We gaan er niet over, maar zijn er wel van". De tijdgeest is aan het veranderen. Van de overheid wordt weer een andere, actievere rol verwacht. Meer de regie pakken. Meer publieke regie betekent niet taken automatisch terughalen naar de gemeente, maar wel zorgen dat mensen het gevoel hebben, er echt betrokken bij te zijn (vgl. coöperatie). Niet over mensen praten, maar met mensen. Belangrijk dat mensen actief kunnen participeren.

Als overheid moet je je positie weer heruitvinden. Hoe krijg je samenleving meer in positie (een middel is het wijk- en dorpsgericht werken). Heeft ook gevolgen voor positie raad en verhouding coalitie – oppositie. Niet alles meer dicht timmeren aan de voorkant. Het vraagt een andere, open, houding, een gemeentebestuur dat de mensen ziet staan en hoort. En zorg voor tempo bij het oplossen van problemen, ontburocratiseer, mensen haken anders af.

Financiën.

Gesproken wordt over lastenverhoging en weerstandsvermogen. Je moet er niet als eerste naar kijken, het zijn geen doelen op zich om hieruit extra inkomsten te genereren voor nieuw beleid maar wordt ook niet uitgesloten. Een en ander moet altijd gezien worden als onderdeel van een totaalpakket. Indien aan de orde moet het uitgelegd kunnen worden. Wat staat er tegenover. Belangrijk is en blijft ook de financiële stabiliteit van de gemeente op langere termijn.

Stad en dorpen.

We worden als nieuwe gemeente een echte aardbevingsgemeente. De positie van de gemeente in dit dossier verandert. Wordt een bijzondere opgave waar de gemeente volop haar verantwoordelijkheid moet nemen.

Verder: Dorpen moeten zich gehoord blijven voelen. De stad kan leren van de dorpen, en andersom. Eigenheid moet bewaard blijven. De ingezette beweging van het wijkgericht werken moet verder geïntensiveerd worden, zeker ook in het ommeland. Als nieuw college snel je gezicht laten zien in de dorpen en duidelijk maken en laten zien dat ze er toe doen.

Relatie raad-college

De raad moet meer kleur op haar wangen kunnen krijgen. Niet de afzender doet er toe maar plannen worden op de inhoud bekeken en beoordeeld. Zowel coalitie als oppositie doen er toe en worden betrokken bij planvorming en debat. Dualisme doet er toe. Bezien wordt of- en hoe er bestuurlijke vernieuwing kan plaats vinden.

Aantal wethouders. Uitbreiding van het aantal wethouders ligt voor de hand, bijvoorbeeld 7.

Conclusie van de informateur. Er ligt een goede inhoudelijke basis voor het vormen van een college van GroenLinks, PvdA, D66 en ChristenUnie. Enerzijds vinden de partijen elkaar op inhoud op een groener en socialer programma voor de komende jaren en anderzijds lijkt er een goede basis voor een vruchtbare en collegiale samenwerking. Indien nodig wordt er richting Tweede Kamer en Kabinet actie ondernomen, hiervoor zijn alle partijen op aanspreekbaar. Dit wordt door de partijen onderschreven. Gunnen, vertrouwen in elkaar hebben. Begrip voor elkaars positie hebben, ook in relatie tot de achterban binnen de partij en de samenleving.

Verder proces:

Woensdag 12-12-2018, bijeenkomst raad over het advies van de informateur

Eerst informateur voor een toelichting, vervolgens de fracties in volgorde omvang fractie. Tot slot de informateur voor eventuele beantwoording vragen. En aan het einde mevrouw Chakor over het vervolg.

Tijdstip bijeenkomst woensdag nog te bepalen.

Dinsdag 11-12-2018, rond 12.00 uur bekendmaken advies informateur (persbericht) en plaatsen advies en verslagen op het RIS (openbaar).

Maandag 10-12-2018, besluiten over tijdstip bijeenkomst woensdag en hierover communiceren.

Verder is met elkaar afgesproken dat het verslag van de informateur niet ter toetsing wordt voorgelegd.